

Raad van de
Europese Unie

**Brussel, 9 oktober 2020
(OR. en)**

**11717/2/20
REV 2**

SOC 607

RESULTAAT BESPREKINGEN

van: het secretariaat-generaal van de Raad

aan: de delegaties

nr. vorig doc.: 11087/20

Betreft: Mensenrechten, participatie en het welzijn van ouderen in het tijdperk van digitalisering

Conclusies van de Raad (9 oktober)

Voor de delegaties gaan hierbij de conclusies van de Raad over mensenrechten, participatie en het welzijn van ouderen in het tijdperk van digitalisering, zoals deze via een op 9 oktober 2020 afgesloten schriftelijke procedure door de Raad zijn goedgekeurd.

Mensenrechten, participatie en het welzijn van ouderen in het tijdperk van digitalisering**Conclusies van de Raad**

HERINNEREND AAN HET VOLGENDE:

1. De Europese Unie heeft zich ertoe verbonden de mensenrechten, die ondeelbaar zijn en voor alle mensen - ongeacht hun leeftijd - gelden, te beschermen, onder meer via de goedkeuring van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, en met name de artikelen 21, 25, 34 en 35 daarvan.
2. De Europese pijler van sociale rechten omvat onder meer beginselen inzake betere levensomstandigheden voor alle mensen, ongeacht hun leeftijd, en in het bijzonder het recht op onderwijs, opleiding en een leven lang leren (beginsel 1), dat ook in de duurzame-ontwikkelingsdoelen (SDG's) van de Verenigde Naties is opgenomen; het recht op gelijke behandeling en gelijke kansen op het gebied van werkgelegenheid, sociale bescherming, onderwijs en de toegang tot goederen en diensten die publiekelijk beschikbaar zijn (beginsel 3); het recht op adequate sociale bescherming (beginsel 12); het recht op adequate voorzieningen voor een minimuminkomen (beginsel 14); het recht van werknemers en zelfstandigen bij pensionering op een pensioen dat in verhouding staat tot hun bijdragen, gelijke mogelijkheden voor vrouwen en mannen om pensioenrechten te verwerven, het recht op middelen die een waardig leven mogelijk maken (beginsel 15); het recht op tijdige toegang tot betaalbare preventieve en curatieve gezondheidszorg van goede kwaliteit (beginsel 16); het recht op betaalbare en hoogwaardige langdurige zorg, met name in de vorm van thuiszorg en gemeenschapsgerichte diensten (beginsel 18); en het op recht toegang tot essentiële diensten, waaronder digitale communicatie (beginsel 20).

3. De Europese Unie en haar lidstaten zetten zich in voor de internationale mensenrechtenverdragen (het ICCPR¹, het IVESCR², het ICERD³, het CEDAW⁴, het antimartelverdrag⁵, het gehandicaptenverdrag⁶, het EVRM⁷), die voor iedereen, ongeacht leeftijd, gelden.
4. De lidstaten van de Europese Unie hebben in het kader van de Verenigde Naties onder meer overeenstemming bereikt over de beginselen voor ouderen van de Verenigde Naties (1991), het Internationaal Actieplan van Madrid inzake vergrijzing (2002) en de regionale uitvoeringsstrategie voor Europa (2002) daarvan, en de ministeriële verklaring van Lissabon (2017).
5. In zijn conclusies over de economie van het welzijn (2019) heeft de Raad de politieke toezegging gedaan een leven lang leren te bevorderen en de voordelen van digitalisering voor iedereen veilig te stellen. In zijn conclusies "Demografische uitdagingen - te volgen koers" (2020) herhaalde de Raad zijn politieke toezegging om een leven lang leren te bevorderen, en ging er veel aandacht naar de vaardigheden die nodig zijn in de gedigitaliseerde wereld, gezond en actief ouder worden en bewustmaking omtrent de rechten van ouderen. In de vaardighedenagenda (2020) van de Europese Commissie wordt voorts het belang onderstreept van een leven lang leren voor iedereen om de COVID-19-pandemie aan te pakken en de gevolgen ervan te verzachten. In zijn conclusies "De bestrijding van armoede en sociale uitsluiting: een geïntegreerde aanpak" (2016) heeft de Raad ertoe opgeroepen maatregelen die sociale uitsluiting tegengaan - inclusief op ouderen gerichte maatregelen - uit te voeren.

¹ Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten.

² Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten.

³ Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie.

⁴ Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen.

⁵ Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing.

⁶ Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (de EU is partij bij dit verdrag).

⁷ Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

6. Het verslag van de Europese Commissie over de gevolgen van demografische veranderingen⁸ stipt een langere levensverwachting aan als een van de belangrijkste ontwikkelingen binnen de Unie, en wijst erop dat de levensverwachting bij de geboorte voor vrouwen 5,5 jaar hoger ligt dan voor mannen; ouderen zijn de snelst groeiende leeftijdsgroep. De stijging van de levensverwachting gaat gepaard met een stijging van het aantal gezonde levensjaren. Deze leeftijdsgroep is zeer heterogeen, door de verschillen in individuele levenssituaties, en de personen die ertoe behoren, zijn vaak zeer zelfstandig. Er wordt gewezen op het onderlinge verband tussen ondernomen actie op het gebied van demografische verandering en het herstel van de COVID-19-pandemie, en er worden onderwerpen zoals eenzaamheid, sociale isolatie en toegang tot essentiële diensten en faciliteiten aangesneden.
7. In het gezamenlijk verslag van de Europese Commissie en het Comité voor sociale bescherming over de toereikendheid van de pensioenen wordt erop gewezen dat adequate en duurzame stelsels voor sociale bescherming van cruciaal belang zijn voor ouderen⁹. Volgens het verslag over langdurige zorg, dat zij eveneens samen hebben opgesteld, moet de toegang tot hoogwaardige zorgdiensten voor ouderen worden gewaarborgd.
8. Digitalisering brengt kansen en uitdagingen met zich mee voor alle groepen van de samenleving, ook voor ouderen. Ze heeft een belangrijke rol gespeeld bij het bereiken van ouderen tijdens de COVID-19-crisis. In het verslag van de onafhankelijke deskundige van de Verenigde Naties over het genot van alle mensenrechten door ouderen (2017) wordt gewezen op de invloed van mensgerichte robotica en automatisering op de rechten van ouderen en wordt benadrukt dat robotica kan leiden tot beduidend meer autonomie en actieve participatie van deze groep. Technologische vooruitgang en digitalisering kunnen echter een bedreiging vormen voor persoonlijke rechten, zoals het recht op privacy. Daarnaast wordt digitale geletterdheid steeds belangrijker in een steeds meer gedigitaliseerde wereld. Volgens het verslag kan digitalisering ongelijkheden vergroten en/of bepaalde groepen met beperkte of ontoereikende toegang tot digitale technologie uitsluiten; het gebruik van assistentie-technologie en robotica bij de zorg voor ouderen kan de waardigheid van de gebruiker aantasten.

⁸ Verslag van de Europese Commissie over de gevolgen van demografische veranderingen (juni 2020), doc. 8991/2020.

⁹ Verslag 2018 over de toereikendheid van de pensioenen: huidige en toekomstige toereikendheid van de pensioenen van ouderen in de EU (Vol. I, doc. 9523/18 + ADD 1 + ADD 2).

9. De digitale generatiekloof is aanzienlijk en neemt toe met de leeftijd. Uit de enquête over de grondrechten 2019¹⁰ blijkt dat een op de vijf personen (20 %) van 75 jaar en ouder in de Unie ten minste af en toe het internet gebruikt, in vergelijking met 98 % van de 16- tot 29-jarigen. De enquête van het Bureau voor de grondrechten¹¹ legt ook de kloof bloot wat betreft internetgebruik voor toegang tot diensten: ouderen bankieren en winkelen minder online (46 % van de personen van 75 jaar en ouder winkelt ten minste af en toe online, in vergelijking met 81 % van de 16- tot 29-jarigen). Via de enquête werd vastgesteld dat gebrekkige toegang tot internetdiensten en gebrekkige vaardigheden de belangrijkste belemmeringen vormen voor ouderen om het internet te gebruiken.
10. Uit gegevens van Eurostat¹² blijkt dat de kloof tussen leeftijdsgroepen wat betreft toegang tot en gebruik van moderne informatie- en communicatietechnologieën kleiner wordt. Tegelijkertijd tonen diezelfde gegevens een kloof tussen oudere mannen en oudere vrouwen wat het gebruik van digitale technologieën betreft. Als gevolg van verschillen in arbeidsmarktparticipatie tussen vrouwen en mannen, en professionele keuzes, lijken oudere mannen meer open te staan voor digitale technologieën dan vrouwen.

OVERWEGENDE HETGEEN VOLGT:

11. De Europese Unie heeft onder het aspect "inclusieve groei" van de Lissabonstrategie een aantal doelstellingen geformuleerd met betrekking tot de levensomstandigheden van ouderen; daarnaast zijn de arbeidsparticipatiedoelstellingen van de Europa 2020-strategie uitdrukkelijk gericht op oudere werknemers en heeft de Commissie in het kader van het Europees platform tegen armoede en sociale uitsluiting toegezegd de geschiktheid en houdbaarheid van socialezekerheidsstelsels te zullen beoordelen en te zullen bezien hoe de toegang tot stelsels voor gezondheidszorg, sociale zorg en langdurige zorg verbeterd kan worden.

¹⁰ Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten, *What do Fundamental Rights Mean for People in the EU*, Luxemburg 2020, EU Agency for Fundamental Rights – Fundamental Rights Survey.

¹¹ Een samenvatting van deze enquête over ouderen en digitalisering zal naar verwachting eind september 2020 worden verspreid; de volledige enquêtegegevens zullen later dit jaar online worden gepubliceerd.

¹² Eurostat, *Ageing Europe. Looking at the lives of older people in the EU*, 2019, blz. 134.

12. In zijn conclusies "Actief ouder worden" van 2010 heeft de Raad erom verzocht 2012 uit te roepen tot het Europees jaar voor actief ouder worden en solidariteit tussen de generaties, en in 2012 heeft hij de "Richtsnoeren voor actief ouder worden" onderschreven. De Wereldgezondheidsorganisatie heeft de jaren 2020-2030 uitgeroepen tot het decennium van gezond ouder worden.
13. In zijn conclusies over "ondersteuning van mensen met dementie: naar beter zorgbeleid en betere zorgpraktijken" (2015) heeft de Raad de Europese Commissie en de lidstaten ertoe opgeroepen de rechten van mensen met dementie te versterken en ervoor te zorgen dat mensen waardig ouder kunnen worden.
14. Op de vierde ministeriële conferentie van de VN/ECE over vergrijzing hebben de ministers in hun verklaring van Lissabon gepleit voor een duurzame samenleving voor alle leeftijden en voor het benutten van het potentieel van een langer leven, en hebben zij zich ertoe verbonden steun te zullen verlenen voor de toegang tot en de verruiming van een leven lang leren, evenals voor de ontwikkeling van vaardigheden als voorwaarde voor een vervuld leven op elke leeftijd; onderwijs, sociale participatie en een leven lang leren leiden - naast rechtstreekse inzetbaarheid van kennis en vaardigheden voor professionele doeleinden - tot een hogere levenskwaliteit en een voller genot van het leven, sporen ouderen aan om actief deel te nemen aan het sociale, culturele en politieke leven en bevorderen interactie en solidariteit tussen de generaties.
15. In 2010 werd bij Resolutie 65/182 van de Algemene Vergadering van de VN de Open Werkgroep inzake vergrijzing ingesteld, die moest zorgen voor een betere bescherming van de mensenrechten van ouderen door het bestaande internationale kader betreffende de mensenrechten van ouderen tegen het licht te houden om mogelijke lacunes vast te stellen en te bepalen hoe deze zo doeltreffend mogelijk kunnen worden opgevuld, onder meer door, in voorkomend geval, de haalbaarheid van verdere instrumenten en maatregelen te onderzoeken; in 2014 besloot de Mensenrechtenraad een onafhankelijke deskundige voor het genot van alle mensenrechten door ouderen te benoemen, en gehoor te geven aan zijn of haar aanbevelingen.

REKENING HOUDEND MET HET VOLGENDE:

16. Alle in de mensenrechtenverdragen verankerde mensenrechten en fundamentele vrijheden zijn universeel, ondeelbaar, onderling afhankelijk en met elkaar verbonden; zij gelden op dezelfde wijze voor oudere vrouwen en mannen als voor eender welke mens en moeten zonder uitzondering ook voor ouderen gewaarborgd worden. Dit omvat met name het grondrecht op gelijke behandeling – ongeacht leeftijd – in het bijzonder wat betreft de bescherming van, en het verstrekken van steun aan, degenen die het nodig hebben. Dit geldt ook tijdens gezondheids crises, zoals de COVID-19-pandemie, wanneer toegang tot betaalbare, kwalitatief hoogstaande gezondheidszorg van het allergrootste belang is.
17. Ouderen hebben door hun solidaire opstelling in het verleden aanzienlijk bijgedragen tot het functioneren van vrije en democratische samenlevingen, en dat doen zij nog steeds. Volgens de publicatie "Ageing Europe" van Eurostat besteden ouderen veel tijd aan onbetaald werk. Meer dan een vijfde van de ouderen tussen 65 en 74 jaar doet formeel vrijwilligerswerk. Als hun gezondheid het toelaat, blijven personen van 75 jaar en ouder zeer geëngageerd. Daarnaast verrichten vooral oudere vrouwen onbetaalde zorgtaken, voornamelijk binnen hun gezin, door bijvoorbeeld de zorg op zich te nemen voor de partner of voor kinderen, waardoor zij de tussenliggende generatie helpen het evenwicht tussen werk en privé te bewaren. Tijdens de COVID-19-pandemie hebben ouderen zich ingezet voor de gemeenschap: ze keerden terug uit pensioen als arts of verpleegkundige, of ze deden vrijwilligerswerk om het dagelijkse leven van anderen te verlichten.
18. In sommige lidstaten is de arbeidsmarktparticipatie van ouderen gestegen dankzij verscheidene maatregelen, zoals het verlengen van het beroepsleven, het goedkeuren van vrijwillige beslissingen om het pensioen uit te stellen, het nastreven van actief en gezond ouder worden, een betere toegankelijkheid en redelijke aanpassingen, of mogelijkheden inzake flexibele en geleidelijke overgang naar het pensioen.

19. Oudere personen worden meer dan andere getroffen door de maatregelen in de strijd tegen de COVID-19-pandemie, zo blijkt uit de bulletins van het Bureau van de EU voor de grondrechten (FRA) en de verslagen van het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding (ECDC)¹³. Door hun hogere leeftijd en doordat zij vaker onderliggende aandoeningen hebben, lopen zij een hoger risico op ernstige complicaties wanneer zij de ziekte oplopen. Ouderen worden zwaar getroffen door de maatregelen om de pandemie in te dammen, zoals social distancing, lockdownmaatregelen, het sluiten van instellingen enz. Ouderen die in verzorgingstehuizen wonen – meestal bejaarden die medische zorg nodig hebben en/of een handicap hebben – mochten, of mogen nog steeds, geen bezoek ontvangen, ook niet van familieleden. Bovendien kregen zij ook te maken met beperkingen als gevolg van personeelstekorten. Alleenwonende ouderen hadden het door de lockdown- en andere maatregelen moeilijk om hun dagelijkse taken uit te voeren. Gezondheidsdiensten die geen verband houden met COVID-19 en ambulante zorg zijn eveneens teruggeschroefd. Met name hoogbejaarde mensen hebben vaak geen toegang tot of nemen niet deel aan digitale communicatie, waardoor hun toegang tot informatie, sociale interactie en participatie nog beperkter is.
20. Ouderen hebben recht op volwaardige participatie aan het openbare, sociale en culturele leven, alsook aan onderwijs, permanente opleiding en een leven lang leren. Digitaal actief zijn biedt meer garanties op actieve sociale, culturele en economische participatie en inclusie, en verkleint het risico op sociale isolatie, niet alleen in tijden van pandemie. Voor sommige ouderen kan digitalisering ook een obstakel vormen. Digitale vaardigheden en de toegankelijkheid van digitale diensten moeten daarom worden verbeterd.

¹³ Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten, Coronavirus pandemic in the EU - Fundamental Rights Implications – Bulletin 3, Luxemburg 2020, <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/covid19-rights-impact-june-1> en Europees Centrum voor ziektebestrijding, <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-pandemic>.

VERHEUGD OVER HET VOLGENDE:

21. De lidstaten hebben op nationaal, regionaal en lokaal niveau aanzienlijke vooruitgang geboekt bij de uitvoering van de tien verbintenissen van de VN/ECE RIS/MIPAA¹⁴, waarin onder meer wordt aangedrongen op de uitbanning van discriminatie op grond van leeftijd, en van verwaarlozing, mishandeling en geweldpleging tegen ouderen.
22. Als partijen bij het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap moeten alle lidstaten en de EU er binnen hun respectieve bevoegdheden voor zorgen dat alle maatregelen in verband met besluitvorming en de handelingsbevoegdheid van ouderen met een handicap (inclusief mogelijke beperkingen te hunner bescherming) adequate en doeltreffende beschermingsregelingen omvatten om misbruik te voorkomen;

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

VERZOEKT DE LIDSTATEN EN DE EUROPESE COMMISSIE, OP HUN RESPECTIEVE BEVOEGDHEIDSGEBIEDEN EN OP HET PASSENDE NIVEAU, EN MET INACHTNEMING VAN HET SUBSIDIARITEITSBEGINSEL, HET VOLGENDE TE DOEN:

23. een leeftijdsgeïntegreerde benadering HANTEREN, die een op rechten en op de levenscyclus gebaseerd perspectief op ouder worden omvat en waarbij de verschillen tussen mannen en vrouwen in aanmerking worden genomen, bijvoorbeeld door positieve communicatie en beeldvorming over ouder worden te bevorderen, de kansen en uitdagingen van ouder worden te benadrukken, het brede scala aan verschillen tussen ouderen te erkennen en voor een beter begrip te zorgen van de bijdrage van ouderen aan sociale cohesie en de economie;
24. ZICH BERADEN OVER een op rechten gebaseerde benadering bij het bepalen van hun exitstrategieën uit de COVID-19-pandemie;

¹⁴ Regionale implementatiestrategie voor het Internationaal Actieplan van Madrid inzake vergrijzing voor de VN/ECE-regio.

25. ERKENNEN dat de levensomstandigheden van ouderen onderling verschillen en afhankelijk zijn van verschillende omstandigheden en factoren. Hiermee moet rekening worden gehouden bij de ontwikkeling van doeltreffende beleidsmaatregelen met directe of indirecte gevolgen voor ouderen;
26. de sociale inclusie en wederzijdse solidariteit tussen de generaties VERSTERKEN en het thema "ouder worden" in alle beleidsdomeinen INTEGREREN teneinde samenlevingen en economieën te helpen zich terdege aan te passen aan demografische veranderingen, zodat de samenlevingen kunnen inspelen op de behoeften en belangen van personen van alle leeftijden;
27. jongere generaties BEWUST MAKEN van de waardevolle bijdragen van ouderen aan de samenleving, om zo de intergenerationele banden te versterken en leeftijdsdiscriminatie terug te dringen;
28. ouderen, vooral oudere vrouwen, ACTIEF BETREKKEN, bij alle besluitvormingsprocessen die van invloed zijn op hun leven, en de voordelen en risico's van deze besluiten in elk individueel geval AFWEGEN, met volledige eerbiediging van de rechten en de participatie van ouderen, waarbij gestreefd wordt naar een passend evenwicht en solidariteit tussen de generaties;
29. waar passend de mechanismen voor deelname van het maatschappelijk middenveld aan de besluitvorming over ouderen in de digitale wereld VERDER ONTWIKKELEN;
30. ERVOOR ZORGEN dat de noodzakelijke beschermende maatregelen in tijden van gezondheidscrisis in verhouding staan tot de mate waarin zij een invloed hebben op de rechten, de belangen en het welzijn van ouderen, en vooral op hun psychologische gezondheid en hun levenskwaliteit;
31. adequate sociale bescherming BIEDEN aan alle ouderen, met speciale aandacht voor bijzonder kwetsbare groepen, om onder andere armoede bij ouderen te voorkomen;
32. actief en gezond ouder worden BEVORDEREN - onder meer door gebruik te maken van de positieve aspecten van digitale technologie bij overheidsdiensten, bijvoorbeeld in de gezondheidszorg en de maatschappelijke dienstverlening - en langer werken AANMOEDIGEN, door het bijvoorbeeld mogelijk te maken het pensioen vrijwillig uit te stellen, of te zorgen voor een flexibele en geleidelijke overgang naar het pensioen;

33. verschillende vormen van onderwijs en opleiding, mogelijkheden voor een leven lang leren, en de ontwikkeling van technologische, digitale en andere vaardigheden AANMOEDIGEN en VERSTERKEN. Deze zijn van groot belang voor de deelname aan de digitale wereld en het sociale leven, en moeten ook worden ingezet om de digitale kloof tussen vrouwen en mannen te dichten;
34. digitalisering, met name voor openbare diensten zoals gezondheidszorg, sociale en langdurige zorg, zodanig VORMGEVEN dat deze diensten eenvoudig toegankelijk, gebruiksvriendelijk en zo laagdrempelig mogelijk zijn, en er tegelijkertijd voor te zorgen dat niet-digitale diensten gehandhaafd blijven. Er moet bijzondere aandacht worden besteed aan de rechten (inclusief bescherming van persoonsgegevens) en behoeften van ouderen, ook van ouderen met een handicap. Het doel is met name om
- a) BIJ TE DRAGEN tot het verminderen van sociale isolatie door middel van hoogwaardige, toegankelijke en gebruiksvriendelijke vormen van digitale communicatie;
 - b) eenvoudige onlinetoegang tot een breed scala aan cultuur-, onderwijs- en leerfaciliteiten zoals bibliotheken, seminars en verschillende soorten cursussen zoals taalcursussen waar mogelijk TE FACILITEREN, teneinde de drempel voor personen met een handicap - vaak ouderen - te verlagen;
 - c) deelname op afstand aan sociale, educatieve en culturele evenementen MOGELIJK TE MAKEN;
 - d) deelname aan politieke besluitvorming, waaronder verkiezingen, indien deze digitaal worden georganiseerd, MOGELIJK TE MAKEN;
 - e) ouderen TE ONDERSTEUNEN bij de ontwikkeling van digitale vaardigheden, met inbegrip van veilig en verantwoord gebruik van digitale technologieën via doelgroep-specifieke initiatieven voor een leven lang leren;
 - f) ouderen door middel van toegankelijke digitale producten en infrastructuur TE HELPEN en zelfstandiger TE MAKEN bij het uitvoeren van routinetaken en in alledaagse situaties zoals winkelen, communiceren en in contact blijven met vrienden en familie, en bij sociale interactie met anderen;

- g) de economische participatie **VERDER TE VERBETEREN** door te zorgen voor beveiligde toegang tot e-commerce en internetbankieren, en door de kennis van ouderen over consumentenrechten, met name wat betreft e-commerce, te verbeteren;
 - h) de verstrekking van telegeneeskundediensten en het gebruik van gedigitaliseerde gezondheidsinstrumenten als aanvullende optie voor personen van alle leeftijden **BESCHIKBAAR TE STELLEN** en **TE VEREENVOUDIGEN** en zo het infectierisico door direct contact met zieke personen in wachtkamers te verminderen en de toegang tot medisch en sociaal advies te vergemakkelijken;
 - i) de uitdagingen als gevolg van de stijgende vraag naar langdurige zorg door vergrijzing **AAN TE PAKKEN** en **TE ONDERZOEKEN** hoe digitalisering en welzijnstechnologie beter kunnen worden geïntegreerd in zorgdiensten teneinde de toegankelijkheid en de dienstverlening, zoals zorgverlening op afstand, te verbeteren, en bij dat proces de relevante belanghebbenden, patiënten en sociale partners te betrekken;
 - j) **ERVOOR TE ZORGEN** dat alle volgapparatuur die tijdens gezondheids crises wordt gebruikt zo laagdrempelig, toegankelijk en gebruiksvriendelijk mogelijk is, en in overeenstemming is met de regelgeving inzake gegevensbescherming, en dus gemakkelijk gebruikt kan worden zonder dat de bewegingsvrijheid van bepaalde leeftijdsgroepen onevenredig wordt beperkt;
 - k) **ERVOOR TE ZORGEN** dat openbare diensten transparant zijn, om een veerkrachtigere en digitalere toekomst veilig te stellen ten voordele van ouderen;
35. **ONDERZOEKEN** welke voordelen slimme ruimtelijke ordening, infrastructuren voor openbare mobiliteit en slimme huizen kunnen opleveren om de deelname van ouderen, inclusief ouderen met een handicap, aan het sociale, economische en culturele leven te faciliteren, en nieuwe modellen van positief ouder worden aan te reiken, waarbij ouderen in staat worden gesteld hun onafhankelijkheid, welzijn en hogere levenskwaliteit te handhaven;

36. ERVOOR TRACHTEN TE ZORGEN dat digitalisering een inclusief proces is dat de toegang tot diensten verbetert, en dat de Europese toegankelijkheidswet¹⁵ volledig en tijdig wordt uitgevoerd, en ANDERE MAATREGELEN NEMEN om digitalisering voor iedereen toegankelijk te maken;
37. door het aanreiken van alternatieven ERVOOR ZORGEN dat personen die niet ten volle gebruik kunnen maken van digitale technologieën, dezelfde rechten kunnen genieten als andere groepen van de bevolking;
38. REKENING HOUDEN met de besprekingen van de gezamenlijke conferentie van AGE Platform Europe, de BAGSO¹⁶ en het Duitse voorzitterschap bij de verdere beleidsvorming inzake de rechten van ouderen;
39. het recht op gezondheidszorg en langdurige zorg WAARBORGEN, in overeenstemming met de Europese pijler van sociale rechten, met inbegrip van toegang tot gezondheidszorg op voet van gelijkheid, gebaseerd op geïnformeerde en specifieke toestemming; en medische besluitvorming BASEREN op ethische beginselen die gericht zijn op de inherente waardigheid van de mens, de bescherming van de mensenrechten, gendergelijkheid en het bereiken van de hoogste welzijnsnormen en de hoogst mogelijke levenskwaliteit. Criteria zoals de leeftijd van een persoon mogen niet worden gebruikt als enige factor om te bepalen of iemand toegang krijgt tot of kan blijven gebruikmaken van gezondheidsdiensten, maar mogen alleen worden toegepast in het kader van een klinische beoordeling van de gezondheidstoestand van een individuele patiënt;
40. EU-financiering, met name het Europees Sociaal Fonds en regionale en structurele beleidsmaatregelen, GEBRUIKEN voor het bevorderen van actief en onafhankelijk ouder worden via participatie gedurende de hele levensloop, vooral in de digitale wereld, en voor het ondersteunen van de autonomie van ouderen, bijvoorbeeld door te zorgen voor betere, betaalbare sociale diensten en infrastructuur van goede kwaliteit, en door de relevante belanghebbenden te ondersteunen, waaronder lokale en regionale overheidsactoren en maatschappelijke organisaties die deze maatregelen uitvoeren daar waar ouderen wonen;

¹⁵ Richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten (PB L 151 van 7.6.2019, blz. 70).

¹⁶ Bundesarbeitsgemeinschaft der Seniorenorganisationen (Duitse federale vereniging van seniorenorganisaties).

41. bij het ontwikkeling van verdere beleidsmaatregelen GEBRUIKMAKEN van relevante, vergelijkbare, naar geslacht uitgesplitste gegevens inzake de rechten en de situatie van ouderen, zoals de gegevensverzameling en -analyse "Ageing Europe" van Eurostat; en
42. BLIJVEN BIJDAGEN aan de vergaderingen van de Open Werkgroep inzake vergrijzing van de VN en het VN/ECE-proces; de op mensenrechten gebaseerde benadering van het externe beleid van de EU op dit gebied MEER BENADRUKKEN;

VERZOEKT DE EUROPESE COMMISSIE:

43. TE OVERWEGEN een hoofdstuk van haar "Groenboek over vergrijzing" te wijden aan de rechten van ouderen, met inbegrip van ouderen met een handicap, met bijzondere aandacht voor het verlenen van autonomie aan ouderen en een zo groot mogelijke participatie van ouderen aan de samenleving, met inachtneming van gendergelijkheidsaspecten en specifieke aandacht voor oudere vrouwen; DE NADRUK TE LEGGEN OP ouder worden als een kans voor samenlevingen, en op de manier waarop dit als basis kan worden gebruikt voor alle verdere beleidsmaatregelen op dit gebied;
44. de lidstaten TE BLIJVEN ONDERSTEUNEN bij acties die gericht zijn op preventie van chronische ziekten, gezondheidsbevordering, gehandicaptenzorg en versterking van de ontwikkeling van beleid inzake langdurige gezondheidszorg, met bijzondere aandacht voor digitalisering, en het in staat stellen van ouderen om digitale technologieën te gebruiken zodat zij hun gezondheid zelf beter kunnen monitoren;
45. DOOR TE GAAN met het verzamelen van gegevens via Eurostat om tot een Uniebrede, vergelijkbare, uitgesplitste reeks gegevens - zoals de analyse "Ageing Europe" van Eurostat - te komen, als basis voor toekomstige beleidsvorming;

46. HET OPZETTEN TE BESTUDEREN van een digitaal platform "participatie en vrijwilligerswerk na het beroepsleven", dat aan bestaande projecten voor Europese burgerparticipatie zou kunnen worden verbonden. Een dergelijk platform zou ouderen kunnen informeren over en stimuleren om deel te nemen aan grensoverschrijdend vrijwilligerswerk waarbij zij hun verworven kennis, vaardigheden en capaciteiten kunnen inzetten. Het zou eveneens informatie kunnen verstrekken aan lokale autoriteiten en andere actoren over strategieën en projecten om ouderen bij vrijwilligerswerk te betrekken, en het zou een plaats kunnen zijn waar belangstellenden verdere begeleiding kunnen krijgen bij het vinden van mogelijkheden voor vrijwilligerswerk;
47. verdere intergenerationele uitwisselingen TE BEVORDEREN via vrijwilligersactiviteiten waarbij jongeren kansen krijgen om ouderen te ondersteunen en met hen te interageren, onder meer door voort te bouwen op desbetreffende EU-programma's zoals het Europees Solidariteitskorps, dat erop gericht is jongeren te helpen een betekenisvolle bijdrage te leveren aan de samenleving en tegelijkertijd nuttige competenties en vaardigheden voor hun persoonlijke en professionele ontwikkeling te verwerven;
48. TE OVERWEGEN een apart hoofdstuk over ouderen op te nemen in het aangekondigde actieplan voor de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten 2021, waarin wordt gezien hoe maatregelen op EU-niveau kunnen worden ontwikkeld om de autonomie van ouderen in tijden van digitalisering te verwezenlijken en te vergroten, en de deelname van ouderen aan het actieve leven en het vormgeven van de samenleving te bevorderen, en zo het welzijn op oudere leeftijd te verbeteren. Dit moet maatregelen omvatten die de deelname aan democratische processen vergroten, en andere relevante maatregelen als bedoeld in punt 34. Deze beoordeling kan door de Commissie, de lidstaten en de betrokken organisaties worden gebezigd; en
49. samen met het Comité voor sociale bescherming de vergelijkende analyse van de houdbaarheid en toereikendheid van de pensioenstelsels in de EU VOORT TE ZETTEN via de verslagen over de toereikendheid van pensioenen;

VERZOEKT HET BUREAU VOOR DE GRONDRECHTEN:

50. de gevolgen van digitalisering voor de grondrechten, actieve participatie en het welzijn van ouderen TE ONDERZOEKEN; en
51. in het kader van de subgroep inzake gegevens over gelijkheid (EU-groep op hoog niveau voor non-discriminatie, gelijkheid en verscheidenheid) aan de lidstaten input en expertise TE VERSTREKKEN over het verzamelen van uitgesplitste gegevens die inzicht geven in leeftijdsgerelateerde ongelijkheden, met inbegrip van gegevensdistributie naar sociaal-economische achtergrond;

VERZOEKT HET COMITÉ VOOR SOCIALE BESCHERMING:

52. in zijn overwegingen over onder zijn bevoegdheid vallende beleidsgebieden de levensloopbenadering TE BLIJVEN BEVORDEREN;
53. DOOR TE GAAN MET HET PROMOTEN van wederzijds leren en het uitwisselen van beste praktijken over hoe de behoeften van ouderen beter kunnen worden aangepakt en hoe gezorgd kan worden voor het welzijn en een waardig leven van ouderen, en hun toegang tot de digitale wereld; en
54. in samenwerking met de Commissie ZIJN WERKZAAMHEDEN VOORT TE ZETTEN in verband met het toezichtsmechanisme voor de uitvoering van de aanbeveling met betrekking tot de toegang tot sociale bescherming voor werknemers en zelfstandigen.